

Toimittaja Eeli Laitinen

Maatilojen määrä vähenee Suomessa jatkuvasti ja maatalouden kannattavuus vaikuttaa heikolta. Haastattelussa maatalousyrittäjien eläkelaitokselta työkykyneuvoja Maija Pispala. Sinä olet pitkään työskennellyt maatalousyrittäjien työhyvinvoinnin parissa ja ollut myös tarjoamassa apua vaikeissa tilanteissa. Miten suomalaiset maanviljelijät pärjäävät tällä hetkellä?

Työkykyneuvoja Maija Pispala

Vaihtelevasti. Eli tavallaan on niitä tiloja, joilla menee hyvin, joilla tavallaan homma osataan ja homma on ihan taloudellisesti kannattavaa. Toki voi olla niin, että sielläkin ollaan uupuneita. Että työtähän siellä on valtavasti. Mutta sitten meillä on valitettavasti tiloista semmoinen hyvinkin 1/4 joilla on taloudellisesti tosi tiukkaa ja niistä ehkä kaikista tiloista 10 % on niitä, jotka tosissaan miettivät lopettamista taikka että pankki tai ulosottoviranomainen on laittamassa lappua luukulle. Eli aika vaihtelevaa.

Toimittaja Eeli Laitinen

Mitkä ovat yleisimpiä syitä sille, että maatilalla menee huonosti?

Työkykyneuvoja Maija Pispala

No kyllä varmaan ihan se keskeisin syy on tietysti markkinatilanne. Eli se, että meillä Suomessa tuottaminen on aika paljon kalliimpaa kuin muualla, ja sitten EU tekee sen, että kun meillä on vapaa kauppa EU:n sisällä, niin meille tulee muualta halvemmilla tuotantopanoksilla tuotettua ruokaa, ja myöskin löyhemmällä lainsäädännöllä tuotettua ruokaa. Eli meillä se aiheuttaa kustannuksia. Meillä on esimerkiksi aika paljon tiukempi eläinten hyvinvointilainsäädäntö kuin missään muualla maailmassa. Ja kuitenkin meillä on sitten samat markkinat, niin tavallaan se aiheuttaa sitä, että täällä kustannukset helposti karkaavat ja meidän on vaikea kilpailla Euroopan sisäisten markkinoiden kanssa. Se on varmaan se keskeisin syy minkä takia maataloudella menee huonosti. Mutta kyllähän sitten tietysti yksittäisten tilojen tasolla niitä syitä voi olla monenlaisia. Siellä voi olla osaamisvajetta tai voi olla ihan sellaista, että alkujaan kun on tehty sukupolvenvaihdos niin niin se tila ei ole ollut kannattava, että esimerkiksi on otettu vanhempien aika isot velat vastattavaksi siinä sukupolvenvaihdoksessa ja sitten tultu sen eteen, että se on vain mahdoton tehtävä niistä selviytyä.

Toimittaja Eeli Laitinen

Miten sitten kun mietitään ihan yksittäistä viljelijää, niin mitä ominaisuuksia tässä ammatissa menestyminen nykyään vaatii?

Maija Pispala

Kyllähän se vaatii. Tämän päivän viljelijän täytyy olla todellinen moniosaaja. Että täytyy ymmärtää talouden tunnuslukuja ja osata seurata sitä oman tilan kustannusrakennetta. Sitten täytyy tietysti osata se alan substanssi. Eli olla hyvä ymmärtämään maan rakennetta ja että osaa tehdä oikeita toimenpiteitä ja olla hyvä eläinten kanssa... Olla hyvä kaikessa siinä mitä se varsinainen viljely taikka se eläinten hoitaminen vaatii. Mutta myöskin se, että pitää niin kun ymmärtää sitä hallintoa, jota siinä alan ympärillä on paljon tänä päivänä. Sääntelyä on paljon ja sitten tavallaan se, että kokonaisuus pysyy vielä kasassa. Eli tavallaan täytyy olla todella hyvä johtamaan itseään.

Toimittaja Eeli Laitinen

Miten maanviljely ammattina on muuttunut? Sanotaan niin kuin viimeisen 40 vuoden aikana.

Työkykyneuvoja Maija Pispala

Sehän on muuttunut ihan valtavasti. Että jos ajatellaan Suomessa silloin kun me mentiin EU:hun, oli noin 120 000 maatilaa ja nyt niitä on noin 40 000, niin siitähän on hävinnyt ihan valtava määrä tiloja. Mikä tarkoittaa myös kuitenkin sitä, että kun esimerkiksi lehmämäärä ei ole juurikaan pienentynyt taikka se viljelty pinta-ala ei ole pienentynyt, niin ne tilat ovat tosi paljon isompia. Sitten toki juuri tämä, että siihen on tullut sääntelyä ihan valtavasti lisää. EU:n myötä tuli paljon kaikenlaista ja koko tämä tukipolitiikkahimmeli joka on tullut EU:n myötä on ihan valtava muutos. Mutta sitten siinä on toki muuttunut vielä tavallaan yhteiskunta ympärillä aika paljon, että vielä 80-luvullakin tuolla maaseudulla asui paljon enemmän ihmisiä ja siellä tehtiin yhteistyötä ja oli yhteisöllisempää. Oli vielä kyläkouluja ja ehkä kyläkauppojakin ja tavallaan että se lähiyhteisö oli tuttua ja turvallista ihmisille. Mutta nyt sieltä on tosi paljon kadonnut ihmisiä ja se että kun lapset kuskataan kouluun johonkin ties kuinka kauas, niin ei tule enää niitä semmoisia luontevia kontakteja, mitä ennen tuli kyläkaupan tiskillä taikka siinä kun viedään lapsia kouluun taikka niin edespäin. Tavallaan se elämä on aika paljon yksinäisempää siellä tänä päivänä.

Toimittaja Eeli Laitinen

Oletko sinä työssäs huomannut sellaista, että kun tilakoko kasvaa ja sitten yksittäisille viljelijöille tulee enemmän sitä työtä ja vastuuta että se kuormittaisi paljon?

Työkykyneuvoja Maija Pispala

Kyllä nimenomaan se on selkein kuormituksen aihe. Ehkä just mistä aikaisemmin sanoin, että kuinka taloudellisesti tiukkaa se on, kuinka paljon siinä on sitä sääntelyä, että on aika paljon yksinäisempää ja että sitä työtä on niin valtavasti, niin ne ovat niitä aiheita. Siellä on kuormitusta valtavasti ja sitten vielä se, että kun EU:ssa joka viides–seitsemäs vuosi se rahoituskehys neuvotellaan uudestaan ja tulee uusi maatalouden tukijärjestelmä, joka voi aika paljonkin poiketa edellisestä, niin tavallaan se lisää aina sitä epävarmuutta myös siihen tulevaisuuteen, ettei tiedetä, miten se tulo muodostuisi tulevaisuudessa.

Toimittaja Eeli Laitinen

Kun maataloudessa on kaikenlaista vaikeutta ja näin, niin miten siitä voitaisiin saada houkuttelevampi ammattivaihtoehto nuorille?

Työkykyneuvoja Maija Pispala

Joo. Tämä on taas todella laaja kysymys ja tavallaan mä ajattelisin, että siinä on montakin asiaa mutta kyllähän yksi asia on tietysti se, että se alan kannattavuusongelma pitäisi ratkaista. Eli tavallaan se, että on jotenkin tosi vääristynyttä, että meillä Suomessa esimerkiksi on kalleimmat tuotantokustannukset naudanlihalle, mutta meillä on Euroopan toiseksi halvinta naudanlihaa. Ja meillä on myös ne kaikkein tiukimmat eläintensuojelukriteerit ja kaikki niiden lääkintään liittyvät kriteerit ja ympäristökriteerit. Ja silti meillä on sitä toiseksi halvinta naudanlihaa. Niin silloin siinä on jokin tosi pielessä. Se on niin kuin yksi asia, ja tämä oli vain yksi esimerkki. Alalla on monta muutakin tämmöistä kummallista probleemaa, mutta sitten toinen asia minun mielestäni on se, että meillä on viime aikoina myöskin jotenkin kauhean paljon ruvettu keskittymään semmoiseen ajatukseen, että ihmisten pitäisi asua kaupungeissa. Mutta jos siellä maalla ei asu ketään muuta kuin ne maatalousyrittäjät, niin eihän se nuorta viljelijää houkuta. Että jos siinä kylällä on kaikki muut valot sammutettu ja sitten sen yhden talon valot palaa, niin ajatus siitä että nuoripari lähtisi lapsiperhettä perustamaan... Jos lasten koulumatka voi olla monta kymmentä kilometriä ja yhtään naapurua/leikkikaveria ei ole lapsille ja niin edespäin. Tavallaan kyllä meidän tarvitsisi sekin muistaa, että kyllä siellä maalla täytyy joidenkin muidenkin voida asua, kuin niiden maatalousyrittäjien. Sinne täytyisi voida kaavoittaa tontteja ja siellä täytyisi sitä kylien elinvoimaa ylläpitää ja kehittää.

Radio Moreeni

Meidän Radio. Radio Moreeni.